

شماره مدرک: FO-PD-15-01	اولین صورتجلسه نشست‌های تخصصی با موضوع پارانه های انرژی	 موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی (وابسته به وزارت نفت)
تاریخ: 1398/06/27		
شماره:		
پیوست:		

شماره جلسه: 1 تاریخ جلسه: 98/06/27 صفحه: 1 از 5	حاضرین جلسه: آقایان و خانم ها (به ترتیب حروف الفبای سازمان‌های مدعو): <ul style="list-style-type: none"> - امور اقتصادی وزارت اقتصاد و دارایی؛ خانم رمضانزاده - شرکت بهینه‌سازی مصرف سوخت، کشور آقایان خطاطی و شریفی - دفتر برنامه‌ریزی و توسعه منابع وزارت راه و شهرسازی؛ خانم ملکنیا - کمیسیون زیربنایی و تولیدی تشخیص مصلحت نظام؛ آقایان مرتضایی و ساکت - مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی؛ خانم‌ها جعفری و متین - مرکز همکاری‌های تحول و پیشرفت ریاست جمهوری؛ آقای اجتهادی - معاونت برنامه‌ریزی وزارت نفت؛ خانم‌ها زروانی، آقاجانی و وطن‌پرست - موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی؛ آقایان مبینی، رجبی، حوری‌جعفری، متقی، جوادی، حاجی‌میرزایی، وافی، کیانی، شکوهی، یوسفی، یادگاری، رحیمی، زمانی، ضرغامی، خرم‌روز و خانم‌ها: اکباتانی، فکوربان و گنجی
	مدعوین جلسه: (به ترتیب حروف الفبا) آقایان آقایی، خادم وطنی، خیابانی، عرشی، فاکهی، کاظمی و مشرفی
	غائبین جلسه:
	شرح دستور جلسه: <ul style="list-style-type: none"> - ارزیابی وضعیت پارانه حامل‌های هیدروکربوری در کشور - بررسی سیاست‌های تغییر قیمت حامل‌های انرژی و تاثیر آن بر متغیرهای کلان اقتصادی - الگوی جامع تراز انرژی با روش دینامیک و تاثیر اجرای قانون هدفمندی پارانه‌ها

ردیف	شرح تصمیمات و اقدامات
1	<p>مهم‌ترین اهداف و محورهای کلی و همچنین سئوالات مهمی که در نشست‌های تخصصی پارانه‌های انرژی کشور در نظر گرفته شده اند، عبارتند از:</p> <p>اهداف و محورهای کلی نشست تخصصی پارانه‌های انرژی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - اصلاح تدریجی قیمت حامل‌های انرژی و ایجاد زیرساخت‌های لازم به‌منظور توزیع عادلانه مصرف انرژی - بررسی آثار اجرای قانون هدفمندی پارانه‌ها بر متغیرهای کلان اقتصادی و زیرساخت‌های اجتماعی - ساماندهی بودجه دولت و تراز تجاری انرژی کشور با توجه به اجرای قانون هدفمندی پارانه‌ها <p>سئوالات مهم نشست تخصصی پارانه‌های انرژی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - وضعیت کنونی پارانه های انرژی کشور به چه شکل است؟ ومقایسه آن با جهان چگونه است؟ - سیاست‌های تغییر قیمت حامل های انرژی به چه شکل باید باشد، تدریجی یا یکباره؟ - تاثیر سیاست‌های تغییر قیمت های حامل های انرژی بر متغیرهای کلان اقتصادی چگونه است؟ - مدل تراز انرژی کشور به چه شکل است و تاثیر هدفمندی پارانه‌ها در این مدل به چه شکل خواهد بود؟

شماره مدرک: FO-PD-15-01	اولین صورتجلسه نشست‌های تخصصی با موضوع یارانه های انرژی	 موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی (وابسته به وزارت نفت)
تاریخ: 1398/06/27		
شماره:		
پیوست:		

شرح تصمیمات و اقدامات	ردیف
<p>در ابتدای جلسه آقای دکتر فاکهی گزارش پژوهشی خود را با عنوان «ارزیابی وضعیت یارانه‌های حامل‌های هیدروکربوری در کشور» با محوریت موضوعات زیر ارائه نمودند:</p> <ul style="list-style-type: none"> - مجموع یارانه سوخت کشور در سال‌های 1384-1397 به قیمت‌های جاری (میلیارد ریال): مجموع یارانه‌های سوخت کشور در طی سال‌های 1384 تا 1397 برحسب میلیاردریال به دلیل نوسانات نرخ ارز و نوسانات قیمت سوخت دارای نوسانات زیادی بوده است ولی درکل این روند به شکل صعودی افزایش یافته تا مجموع 3.000.000 میلیاردریال در سال 1397 می‌رسد. - سهم زیربخش‌ها در یارانه سوخت کشور در سه سال اخیر به شرح زیر می‌باشند: <ul style="list-style-type: none"> ● مجموع یارانه‌ها در سال 1395، 39/1 میلیارد دلار بوده است که سهم زیربخش‌ها به ترتیب: تجاری: 3/7٪، صنعت: 21/4٪، کشاورزی: 3/3٪، حمل و نقل: 14/8٪، نیروگاه‌ها: 32/4٪/خانگی: 21/1٪ می‌باشد. ● مجموع یارانه‌ها در سال 1396، 49/6 میلیارد دلار بوده است که سهم زیربخش‌ها به ترتیب: تجاری: 2/6٪، صنعت: 20/1٪، کشاورزی: 3٪، حمل و نقل: 21/6٪، نیروگاه‌ها: 32/2٪ و خانگی: 19/5٪ می‌باشد. ● مجموع یارانه‌ها در سال 1397، 75/6 میلیارد دلار بوده است که سهم زیربخش‌ها به ترتیب: تجاری: 2/8٪، صنعت: 21/3٪، کشاورزی: 2/9٪، حمل و نقل: 24/5٪، نیروگاه‌ها: 29/6٪ و خانگی: 18/9٪ می‌باشد. 	2
<ul style="list-style-type: none"> - چگونگی توزیع یارانه‌ی پنهان گازطبیعی در بین مصرف‌کنندگان در سال 1396: توزیع یارانه پنهان گازطبیعی در زیربخش‌های مختلف به ترتیب: مصرف گاز خانگی: 8/1 هزار میلیارد ریال و مصرف گاز تجاری و خدمات عمومی: 1/1 هزار میلیارد ریال، مصرف گاز کشاورزی و دامداری: 0/4 هزار میلیارد ریال، سی‌ان‌جی در بخش حمل و نقل: 0/8 هزار میلیارد ریال، در صنعت در زیر بخش‌های: گاز صنایع غیر عمده: 2/6، گاز پتروشیمی: 2/3، گاز صنایع فولاد: 1/5 و گاز صنایع سیمان: 0/9 و گاز پالایشگاه‌ها یک هزار میلیارد ریال می‌باشد. در بخش سوخت گاز نیروگاه‌ها (بخش عمده‌ی یارانه تولید برق: برق خانگی: 4/6، برق صنعت: 4/6، برق کشاورزی: 2/2، برق تجاری و عمومی: 1/3، برق (سایر مصارف): 1 و برق روشنایی معابر: 0/3 هزار میلیارد ریال می‌باشد. - لازم بذکر است که علاوه بر یارانه پنهان گازطبیعی، مطابق آیین‌نامه اجرایی تبصره 14 قانون بودجه 1396، شرکت ملی گاز ایران به پرداخت 46040 میلیارد ریال (39/1 میلیارد دلار) از محل درآمدهای ناشی از فروش داخلی گاز طبیعی به حساب سازمان هدفمندی یارانه‌ها جهت پرداخت یارانه مستقیم (نقدی) مکلف بوده‌است. - میزان و سهم حامل‌های انرژی در یارانه‌ی انرژی ایران در سال 2018 میلادی: سهم حامل‌های انرژی در یارانه انرژی کشور به ترتیب فرآورده‌های نفتی: 26/576 و برق: 16/587 و گاز طبیعی: 26/44 هزار میلیارد دلار در سال 2018 میلادی می‌باشد. - نسبت یارانه انرژی ایران به تولید ناخالص داخلی در سال 2018 میلادی: نسبت یارانه انرژی ایران به تولید ناخالص داخلی در سال 2018 میلادی 15 درصد که نسبت به جهان این نسبت در ازبکستان و ونزوئلا به ترتیب با داشتن درصدهای 17٪ و 21٪ بیشتر از ایران بوده است و سهم عربستان 6٪ و کویت 5٪ می‌باشد. - اهم مطالب کیفی و کمی گزارش: <ul style="list-style-type: none"> ● افزایش چشمگیر یارانه‌ها در صورت تداوم روند کنونی ● افزایش مبلغ یارانه‌ها به نحوی که در سال‌های آتی از منابع بودجه کشور سبقت می‌گیرد ● لزوم تصمیم‌گیری جهت تغییر وضع موجود و کاهش خسارات ناشی از آن 	2

شماره مدرک: FO-PD-15-01	اولین صورتجلسه نشست‌های تخصصی با موضوع پارانه های انرژی	 موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی (وابسته به وزارت نفت)
تاریخ: 1398/06/27		
شماره:		
پیوست:		

شرح تصمیمات و اقدامات	ردیف
<p>در ادامه جلسه آقای دکتر خیابانی گزارش پژوهشی خود را با عنوان «یک الگوی تعادل عمومی قابل محاسبه پویا برای ارزیابی آثار سیاست‌های انرژی روی اقتصاد ایران» ارائه نمودند که مهم‌ترین موضوعات مطرح شده در گزارش مذکور به شرح زیر بودند:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ایشان عنوان نمودند که در این گزارش، ضمن بررسی حذف یارانه‌ها و تکرانه‌های تکنولوژی بر مصرف انرژی در سناریوهای پایه، می‌خواهیم به این سؤال و چالش اصلی پاسخ دهیم که سناریوهای حذف یکباره و حذف تدریجی یارانه‌ها به چه شکل خواهد بود؟ و در شرایط فعلی کشور کدام روش کم‌ترین اثرات نامطلوب را بر اقتصاد کشور خواهد داشت؟ - حذف یارانه‌های انرژی چه در سناریو حذف یکباره و چه با حذف تدریجی نمی‌تواند به تنهایی و بدون توجه به تکنولوژی نوین که منجر به افزایش بهره‌وری عوامل تولید می‌شوند، بهبود در روند اقتصاد کشور را مهیا سازند. - صرفاً با حذف اختلالات قیمت انرژی و بدون توجه به توانایی بنگاه‌های تولیدی در جایگزینی عوامل تولید، خارج کردن تکنولوژی فرسوده و استفاده از تکنولوژی مدرن، رشد اقتصادی را افزایش و کاهش تورم و بیکاری را تضمین خواهد نمود. - نتایج بدست آمده از بررسی‌ها نشان می‌دهند که با ادامه روند موجود، انحراف قیمت‌های نسبی از مقادیر تعادلی افزایش یافته و این امر باعث می‌شود که با اتلاف بیشتر منابع انرژی در اقتصاد، شدت انرژی مربوط به بخش‌های مختلف کشور همچنان بالا ننگه داشته شود، همچنین با ادامه روند موجود، مصرف حامل‌های انرژی خانوارها در افق زمانی رو به افزایش خواهد بود که این نتیجه با رفتار دو دهه اخیر اقتصاد ایران نیز سازگار است. - در سناریو حذف یکباره یارانه‌های انرژی، قیمت حامل‌های انرژی به میزان هزینه فرصت آنها که بر اساس قیمت‌های بین‌المللی در نرخ ارز رایج اندازه‌گیری می‌شود، افزایش می‌یابد. بر اساس نتایج حاصل از این سناریو، تولید ناخالص داخلی، مصرف کل و میزان اشتغال در فرایند زمان کاهش و به صورت پایدار ادامه می‌یابد. در این سناریو سرمایه‌گذاری و سرمایه نیز به صورت پایدار کاهش می‌یابند. - در سناریو حذف تدریجی یارانه‌های انرژی، آثار منفی حذف یارانه‌ها روی تولید ناخالص از آثار منفی سناریو حذف یکباره یارانه‌های انرژی کمتر است. کاهش رشد سالانه تولید ناخالص در این سناریو تنها 0/7 درصد است. همچنین در این سناریو مصرف و نرخ رشد سرمایه‌گذاری نیز کاهش کمتری نسبت به سناریوی قبلی داشته است. رفتار سرمایه‌گذاری دلالت بر این دارد که سیاست تدریجی حذف یارانه‌ها امکان جایگزینی عوامل تولید و افزایش کارایی در مصرف انرژی را به بنگاه‌های تولیدی (اگرچه ضعیف) می‌دهد. بنابراین کاهش رشد اقتصادی نیز در این سناریو کمتر است. - دستمزد واقعی در هر دو سناریو فوق، روند نزولی را به نمایش می‌گذارد. اما کاهش آن در سناریو حذف یکباره یارانه‌ها چشمگیرتر از سناریو حذف تدریجی یارانه‌ها است. - انتقال تکنولوژی نوین از کانال ورود کالاهای سرمایه‌ای به تدریج در سرمایه ایرانی تبلور و با تکمیل فرآیند تدریجی Catch-up، رشد اقتصادی نیز به همراه آن افزایش می‌یابد. از سوی دیگر حذف تدریجی حامل‌های انرژی، مکملی برای تکانه فوق محسوب شده، که ورود تکنولوژی نوین با کارایی بالا در مصرف انرژی را توجیه و شدت انرژی را در طول زمان کاهش می‌دهد. 	3

شماره مدرک: FO-PD-15-01	اولین صورتجلسه نشست‌های تخصصی با موضوع یارانه های انرژی	 موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی (وابسته به وزارت نفت)
تاریخ: 1398/06/27		
شماره:		
پیوست:		

شرح تصمیمات و اقدامات	ردیف
<p>آقای دکتر مشرفی نیز گزارش پژوهشی خود را با عنوان «شبیه‌سازی تراز انرژی ایران با کمک یک مدل دینامیک سیستمی» ارائه نمودند که مهم‌ترین موضوعات مطرح شده در گزارش مذکور به شرح زیر بودند:</p> <ul style="list-style-type: none"> - در ابتدای گزارش ایشان به تبیین و تشریح متدولوژی طرح پرداختند و عنوان نمودند که در مدلسازی روابط حاکم بر بخش عرضه انرژی و تبدیل‌پذیری انواع انرژی به یکدیگر بیشتر روابطی فنی و نهادی است. در مقابل روابط حاکم بر تقاضا و مصرف انرژی بیشتر روابطی رفتاری است. بنابراین مبنای مدلسازی بخش عرضه انرژی، شناخت دقیق خصوصیات فنی منابع مختلف عرضه انرژی و امکانات فنی و ساختاری تبدیل آنها به یکدیگر است. در مقابل در بخش تقاضای انرژی باید با کمک روشهای مختلف، الگوسازی رفتاری (اعم از اقتصادسنجی، تحلیل‌های آماری، سناریوسازی و ...) به الگوسازی روابط طرف تقاضا پرداخت. - بدیهی است مدلسازی همزمان این مجموعه از روابط که ساختارهای متدولوژیک متفاوتی دارند، نیاز به ابزاری دارد که امکان مدلسازی همزمان این دو مجموعه را در قالب یک پلتفرم مشترک داشته باشد. نگاه به کل سیستم و پویایی ساختار روابط مهمترین ویژگی لازم برای مدلسازی بخش انرژی است. به همین دلیل از روش مدلسازی دینامیک سیستمی (system dynamics) برای تدوین مدل تراز انرژی کشور استفاده شده است. در ادامه گزارش، ساختار کلان مدل تشریح گردید. در این بخش نیز اشاره گردید که مدل تراز انرژی کشور به طور همزمان براساس 1187 متغیر را با ترکیب 122 متغیر انباره، 243 متغیر روانه و 822 متغیر مبدل در قالب 19 بخش مدل شبیه سازی شده است که دیاگرام ساختار ارتباطی کلان میان آنها نیز ارائه گردید. مقرر گردید، ساختار مدل در جلسه‌ای مجزا به صورت فنی توسط ایشان ارائه گردد. - اهم مطالب کیفی و کمی گزارش: <ul style="list-style-type: none"> الف- تامین انرژی الکتریکی در صورت ادامه روند موجود تولید و مصرف، به سرعت و در سال 1392 با مشکل مواجه می‌شود. در مواجهه با بروز این کمبود، اگر فعالیت نیروگاه‌های حرارتی موجود تا حد نهایی ظرفیت افزوده شود، زمان بروز محدودیت به سال 1395 منتقل می‌شود. حتی در صورت بهره‌برداری به موقع از طرح‌های توسعه در بخش تولید برق نیز پیش از رسیدن به سال 1404 کمبود عرضه در بخش تامین انرژی الکتریکی بروز می‌یابد و در سال 1398 کمبود عرضه، مشاهده می‌شود. حتی تلاش برای افزایش عرضه انرژی الکتریکی مشکلاتی را در سایر بخش‌های مدل تراز انرژی کشور ایجاد می‌کند. به عنوان مثال تلاش برای تامین انرژی الکتریکی مورد تقاضا باعث تسریع و گسترش شکاف در بخش تراز گاز می‌شود. ب- اجرای هدفمندی یارانه‌ها با سناریوی افزایش قیمت حامل‌های انرژی به سطح قیمت‌های بین‌المللی و یا به سطح هزینه تمام شده، باعث می‌شود که با کاهش رشد تقاضای انرژی الکتریکی، کمبودی در تامین انرژی الکتریکی در طول دوران چشم انداز (تا سال 1404) مشاهده نشود. در واقع، اجرای این سیاست برای ایجاد برابری عرضه و تقاضا در بخش انرژی الکتریکی در سال‌های آتی، ضروری به نظر می‌رسد. البته اجرای این سیاست اثر تورمی دارد و نرخ تورم در سال اول اجرای آن به حدود 39 درصد افزایش می‌یابد. اما این شوک تورمی در عرض سه سال تخلیه شده و مجدد مسیر قیمت‌ها به روند بلندمدت خود باز می‌گردد. اگر در هنگام اجرای هدفمندی یارانه‌ها رشد نقدینگی تغییر روند دهد (مثلاً رشد نقدینگی از متوسط 23 درصد به 30 درصد افزایش یابد) و از سوی دیگر سیاست تعدیل نرخ ارز همپای شکاف تورمی کشور با متوسط جهانی اتخاذ شود، نتیجه آن رشد نرخ تورم به حدود 61 درصد است. نکته مهم دیگری که در خصوص سیاست تعدیل نرخ ارز با شکاف تورمی وجود دارد این است که این سیاست الگوی رفتاری نرخ تورم را نوسانی می‌کند. ج- بررسی تراز انرژی الکتریکی پس از این دو رویداد تورمی ثانویه (اصلاح نرخ ارز با شکاف تورمی و رشد بیشتر نقدینگی) نشان می‌دهد که افزایش بیشتر نرخ تورم باعث می‌شود، قیمت نسبی انرژی که در اثر حذف یارانه انرژی در سال‌های اول اجرای طرح افزایش یافته بود، با سرعت بیشتری کاهش یابد، به طوری که پس از مدتی نرخ رشد مصرف انرژی مجدد به روال پیش از اجرای هدفمندی یارانه‌ها باز می‌گردد. این نرخ رشد به گونه‌ای است که باعث می‌شود که پیش از رسیدن به سال 1404 مجدداً کمبود عرضه انرژی الکتریکی در مقابل تقاضای رو به افزایش، مشاهده شود. 	4

شماره مدرک: FO-PD-15-01	اولین صورتجلسه نشست‌های تخصصی با موضوع پارانه های انرژی	 موسسه مطالعات بین‌المللی انرژی (وابسته به وزارت نفت)
تاریخ: 1398/06/27		
شماره:		
پیوست:		

شرح تصمیمات و اقدامات	ردیف
<p>در طی جلسه پیشنهادهایی توسط اعضای محترم جلسه عنوان گردید که اهم آن‌ها به شرح زیر می‌باشند:</p> <ul style="list-style-type: none"> - تشکیل کمیته اصلاح پارانه‌های انرژی به منظور همگرایی اقدامات پژوهشی و سیاستی - تهیه یک گزارش علمی با عنوان «تاثیر سیاست‌های عمومی بر روی سیاست‌های انرژی»، زیرا چالش عدم انطباق بین سیاست‌های عمومی و سیاست‌های انرژی سبب شده تا یک سیکل ناموفق از عدم در نظر گرفتن منافع ملی در کشور شکل بگیرد و بر موضوعاتی همچون مکانیزم‌های اجرای صحیح خصوصی‌سازی در کشور لطمه بزند. - پیشنهاد گردید که با توجه به اهمیت اصلاح پارانه، راهکارهای اصلاح پارانه ارائه گردند و از آنجایی که اصلاحات مذکور به نسبت هر حامل متفاوت است، بنابراین به نسبت هر بخش نیز راهکارهای متنوعی وجود دارد. به منظور ترسیم یک وضعیت مطلوب، پیشنهاد گردید تا سیاست‌های تصمیم‌گیری چندوجهی باشند؛ مثل موضوع رقابت بنزین و سی ان جی و به عبارتی سیاست‌های قیمتی می‌بایست با سایر سیاست‌های غیر قیمتی همراه گردند تا بتوان یک خروجی مطلوب به وجود آید. - نماینده محترم کمیسیون زیربنایی و تولیدی تشخیص مصلحت نظام در خصوص ارائه گزارشی درخصوص راهکارهای آزادسازی قیمت بنزین، در نشست‌های آتی اعلام آمادگی نمودند. - آنچه مسلم است سرانه هر ایرانی نسبت به ثروت‌های طبیعی فارغ از دهک‌ها جمعیتی، می‌بایست از خروجی مدل‌ها استخراج گردد. یک سؤال محوری درخصوص مدل‌سازی پارانه‌های انرژی این است که معمولاً تاکنون برای مدل‌سازی، مبنای فروض کلیدی براساس تصمیم دولتها تعیین شده است، حال چنانچه قاعده تصمیم‌گیری و فروض اصلی مدل را به دست ملت بسپاریم، مدل چگونه شکل خواهد گرفت؟ پیشنهاد گردید تا خروجی‌های مدل براساس خرد جمعی جامعه شکل بگیرد و یا به عبارتی مبنای تصمیم‌گیری را برای استفاده از ثروت‌های ملی به دست خود مردم سپرده شود. 	5
<p>در پایان جلسه مقرر گردید تا در نشست تخصصی آتی موارد زیر ارائه و مورد بحث و بررسی قرار گیرند:</p> <ul style="list-style-type: none"> - راهکارهای مختلف اصلاح پارانه‌های انرژی برای هر یک از حامل‌های انرژی - محاسبه حجم پارانه‌های انرژی و آخرین وضعیت توزیع پارانه‌ها - سیاست‌های تغییر روش توزیع پارانه‌های انرژی - جایگاه کارایی انرژی به عنوان سوخت پنجم در پارانه‌های انرژی 	6
نام و امضاء دبیر جلسه	نام و امضاء رییس جلسه